

7.12.2009

Perusopetuksen yleisten tavoitteiden ja tuntijaon uudistaminen -työryhmä
Puheenjohtaja Timo Lankinen
Opetushallitus
PL 380
00531 Helsinki

Suomen Ekumeeninen Neuvosto katsoo, että nykyinen omaan uskontoon perustuva koulun katsomusopetuksen malli on viimeisten vuosikymmenien aikana hioutunut sellaiseen muotoon, joka yhteiskunnan antamana opetuksena tukee parhaalla mahdollisella tavalla niin enemmistön kuin vähemmistöjen uskontokasvatusta ja takaa uskonnottomille omista lähtökohdista nousevaa kasvatusta.

Vuoden 2003 uskonnonvapauslain pohjalta uskonnonopetusta annetaan koululaisen omassa uskonnossa. Tämä kansainvälisestikin ainutlaatuinen malli on joustava kohtaamaan monikulttuurisuuden haasteet ja toteuttaa kansainvälisten sopimusten velvoitteita uskontokasvatuksessa, joten muotoa ja tuntimäärän alentamista koskevat muutokset eivät ole perusteltuja. Mahdollisten muutosten tulevaisuudessa tulee perustua tutkittuun tietoon.

Näkemyksemme perusteluiksi toteamme seuraavaa:

Maamme ratifioima Yleissopimus lapsen oikeuksista (1989) vaatii kunnioittamaan lapsen omantunnon ja uskonnon vapautta. Sopimuksen artikloista neljä käsittelee lapsen hengellisyyttä (suomalaisessa käännöksessä kaksi). Nämä lapsen oikeudet eivät ole vain suosituksia, vaan ne sitovat sopimuksen allekirjoittaneita valtioita. Myös taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (TSS-sopimus, 1966) mukaan opetuksen tulee edistää muun muassa kunnioitusta omaa sivistyksellistä identiteettiä, kieltä ja arvoja kohtaan.

Suomen koulujärjestelmän tarjoama oman uskonnon opetus turvaa kansainvälisten sopimusten edellyttämät lapsen oikeudet uskonnonvapauteen ja kulttuuri-identiteettiin. Laki turvaa myös uskonnottomien oikeuden saada elämäkatsomustiedon opetusta. Suomalainen katsomusopetusjärjestelmä, joka turvaa lasten oikeuden saada oman uskontonsa mukaista uskonnonopetusta, on kansainvälisesti ainutlaatuinen, erityisesti uskonnollisten vähemmistöjen näkökulmasta. Se on herättänyt laajaa kansainvälistä kiinnostusta sekä alan tutkijoiden että ihmisoikeuksiin perehtyneiden poliitikkojen keskuudessa.

Uskontokasvatus tukee monikulttuurisuutta. Menestyksellinen monikulttuurinen vuorovaikutus ei onnistu ilman oman perinteen hyvää tuntemusta ja ymmärtämistä. Kuntien tarjoama oman uskonnon opetus on valvottua ja lailla säädeltyä. Opetussuunnitelmissa otetaan huomioon niin lapsen oma uskonto kuin muutkin uskonnot. Nykyinen katsomusopetusjärjestelmämme turvaa kaikkien lasten aseman - sekä kirkkoihin ja uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluvien että niihin kuulumattomien.

Maahanmuuttajalasten kotouttamisessa oman uskonnon opetus on merkittävässä asemassa. Oma uskonto voi olla Suomeen muuttaneelle ainoa side kotimaahan ja sen kulttuuriin. Koulun uskonnonopetusryhmän kautta hän saa kontakteja uskonnolliseen yhteisöönsä ja ryhmäytyy helpommin. Tilastoennusteiden valossa ulkomaalaistaustaisten oppilaiden määrä kasvaa tulevaisuudessa. Oman uskonnon opetuksen merkitys kasvaa heidän identiteettinsä vahvistajana ja kotoutumisensa tukena,

kun opetusta antavat siihen koulutuksen saaneet opettajat. Uskonnonopetus on nähtävä osana suomalaista kotouttamispolitiikkaa, jossa turvataan oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin.

Mikäli koulun uskonnonopetuksen asemaa heikennetään, on odotettavissa, että uskonnolliset yhdyskunnat alkavat itse huolehtia uskonnonopetuksesta. Saattaa myös syntyä kapealle aatteelle perustuvia rinnakkaiskouluja. Tällöin uskonto ei olisi osa kaikille yhteisen koulun opetusta eikä se tapahtuisi monikulttuurisuuden ja vuorovaikutuksen ilmapiirissä.

Tämän päivän koulussa uskonnon opetuksella on hyvät opetussuunnitelmat, joissa otetaan huomioon niin oma uskonto kuin vieraat uskonnotkin. Yleistavoitteissa painotetaan tutustumista omaan uskontoon ja valmiuksien antamista elämään monien uskontojen lähiympäristössä ja maailmassa. Oman uskonnon opetus on tässä mielessä laaja-alaisempaa kuin kaikille yhteinen uskontotieto. Se ei pelkästään anna tietoa oppilaan ulkopuolisista asioista, vaan myös tukee hänen oman persoonansa kasvua. Kouluopetuksen yleisenä tavoitteena on eheän persoonallisuuden kasvu osana yhteisöä.

Uskonnonopetuksen laaja-alaiset ja monipuoliset tavoitteet eivät voi toteutua, ellei oppiaineen kokonaistuntimäärää lisätä. Useissa Euroopan maissa on viime vuosina kiinnitetty laajaa huomiota uskonnonopetuksen asemaan, tehtävään ja tavoitteisiin. Uskonnonopetuksen asema on pikemminkin vahvistunut kuin heikentynyt. Taustalla vaikuttavat yhteiskunnan monikulttuuristuminen, pelko kulttuuristen juurien heikentymisestä, ”uskontolukutaidottomuus” ja näistä nouseva huoli siitä, miten ääriilikkeet vaikuttavat juurettomaan nuorisoon

Uskonnonopetuksen haasteina ovat opetusjärjestelyt ja pätevien opettajien saanti. Opetuksen tuomaan hyötyyn nähden nämä ovat seikkoja, jotka pitää pystyä ratkaisemaan. Pääkaupunkiseudulla on useita kouluja, joissa uskonnonopetus on onnistuttu järjestämään vähintäänkin tyydyttävällä tavalla, vaikka kyseisissä kouluissa opetetaan useita eri uskontoja. Pienryhmäisten uskontojen opetuksen järjestämisen kustannukset koko maassa ovat alle tuhannesosa kaikista koulutusmenoista. Demokratia toteutuu edullisesti.

Nykyinen uskonnonopetusjärjestelmä tukee monikulttuurisuutta ja uskonnonvapautta. Lapset tiedostavat oman uskonnon opetuksen kautta oman identiteettinsä juuret ja oppivat arvostamaan muita katsomuksia ja kulttuurien vuorovaikutusta. Erilaiset uskonnolliset traditiot ovat voimavara ja rikkaus moniarvoisessa yhteiskunnassa. Myös maahanmuuttajataustaisten oppilaiden kotoutuminen toteutuu nykyisessä järjestelmässä paremmin kuin muissa esillä olleissa vaihtoehdoissa. Eri uskontojen opettaminen samassa koulussa luo oivallisen mahdollisuuden vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön uskontoryhmien kesken. Dialogia on opetettava niin opettajille kuin oppilaillekin.

Olemme halukkaita keskustelemaan laajemmin asiasta, joten toivomme yhteydenottoa.

Kunnioittaen
Suomen Ekumeenisen Neuvoston hallitus

Arkkipiispa Jukka Paarma
puheenjohtaja

Pääsihteeri Heikki Huttunen
heikki.huttunen@ekumenia.fi
040 741 8792